

HADİSLERİN, SÜNNETİN HAYATIMIZDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ حَقَّ حَمْدِهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی خَيْرِ
خَلْقِهِ سَيِّدِنَا وَ سَنَدِنَا وَ مَدَدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اٰلِهِ
وَ صَحْبِهِ وَ مَنْ تَبِعَهُ بِاِحْسَانٍ اَجْمَعِينَ
اَمَّا بَعْدُ:

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü li'l-lâhi hakka hamdihî ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.

Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem dinleyiciler!

Sünnet-i seniyye-i nebeviyyenin bugünkü hayatımızda, müslümanın hayatındaki yeri ve önemi üzerinde açıklamalara geçmeden önce, sünnet kelimesini hatırlayalım.

a. Sünnet Kelimesinin Anlamı

Sünnet kelimesi genel olarak, *senne* fiilinden çıkıyor; Arapça'da “bir yol tutturmak, bir âdeti devam ettirmek” mânasına geliyor. Onun için *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyurmuşlar ki:

مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَعَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ
كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ
أُجُورِهِمْ شَيْءٌ

Men senne fi'l-İslâmi sünneten haseneten fe-umile bihâ ba'dehû, kütibe lehû mislü ecri men amile bihâ ve lâ yenkusu min ücûrihim şey'ün. “Kim Müslümanlıkta güzel bir yol tutturur, güzel bir âdet ortaya çıkarır ve bu güzel yol kendisinden sonra sürdürülürse, o yolda gidenlerin sevabından bir şey eksilmeksizin bir misli de o âdeti ortaya çıkarana yazılır.”

Aksi de var:

وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ
كُتِبَ عَلَيْهِ مِثْلُ وَزُرٍ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ
مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ

*Ve men senne fi'l-islâmi sünneten sey-yi-eten fe-umile bihâ ba'dehû, kütibe aleyhi misli vizri men amile bihâ ve lâ yenkusu min evzârihim şey'ün.*¹ “Kim kötü bir çığır açar, kötü bir yol tutturur, o çığırdan da ondan sonra başkaları yürürse; o yürüyenlerin günahından bir şey eksilmeksizin bir misli de bu ilk açana yüklenir.” diye de bildirilmiş. Genel mânası bu.

Özel bir kaç mânası daha var. Başta gelen anlamı, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in bize dinimizde örnek olan sözleri, fiileri ve hatta takrîri -karşısında bir şey yapıldığı zaman men etmemişse, müdahale edip durdurmamışsa, düzeltmemişse, yanlışlığını vurgulamamışsa; demek ki bir yanlışlık

¹ *Müslim*, “İlm”, r. 15; Ahmed b. Hanbel, IV, 360, r. 19183; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 343-5, r. 2437, 2439, 2445; *Bk. Müslim*, “Zekat”, r. 69; *Nesâî*, “Zekat”, 64, r. 2554; Ahmed b. Hanbel, IV, 357-8, r. 19156, 19174.

yok, yapılabılır, demektir. Sükûtu dahi bir mâna ifade ediyor. O da bizim için bir kaynak, bir delil, hükmün çıkarılması için bir sebep oluyor.

Sözleri doğrudan doğruya anlaşılır bir kaynak; söz söylememiş olsa, bazı hareketleri yapmış olsa, o yapmış olduğu hareketler de bizim için bir örnek. “Efendimiz oturarak su içti, Efendimiz haccı îfa ederken falanca yerde şöyle davrandı.” şeklinde rivayetlerle davranışları dahi bu işin içine giriyor. Burada “sünnetin önemi” denildiği zaman kastedilen bu. Peygamber Efendimiz’in bize örnek olan, bizim kendisinden istifade edeceğimiz ve kendisine uymamız gereken sözleri, hareketleri, sükûtu, takrîri.

Bir de fıkhıta *sünnet* kelimesi var. *Ef’âl-i mükellefîn*, kulların fiillerinin sevap ve günah bakımından değerlerini ifade eden terminoloji sırasında *farz* var, *vâcib* var, *sünnet* var, *müstehab* var. Onlardan birisi olarak “şu sünnettir” demek, “Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in yaptığı bir şeydir ama farz gibi değildir; farzdan daha sonra, *edille-i*

şer'iyye'nin içinde, ikinci, üçüncü sırada gelen" mânasına.

Tabi bunun dışında sosyal hayatımızda başka anlamları var. Türkiye'de "sünnet olmak" denilince, çocukların bir tatlı hatırası hatıra gelebiliyor. O da Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin o tıbbî operasyonu çocuklar üzerinde tavsiye etmesinden ve hadîs-i şerîfide, "On şey fıtrattandır, bunları yapmak lazımdır." diye işaret buyurmasından. Bu on şeyin içinde; koltuk altı kıllarının izale edilmesi, tırnakların kesilmesi vesaire arasında bir de "sünnet edilmek" var. Ona Arapça'da sünnet demiyorlar, *hıtân* diyorlar. Türkçe'de "sünnet" diye yerleşmiş. Çünkü büyüklerimiz birtakım fiilleri sevdirmek istemişler, yapılışındaki niyetin ne olduğunu öne çıkarmak istemişler, o isimle isimlendirmişler.

Dinimizde sünnetin ehemmiyeti çok büyüktür ve bu hiç şek ve şüphe kabul etmez, münakaşa götürmez bir açıklıkla ortadadır. Pekçok âyet-i kerîme var; her bakımdan Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e ittibâ etmemizi, uymamızı bize kuvvetli bir şekilde emrediyor. Onlardan birkaç

tanmesini nümune olmak üzere zikretmek istem. Çok açık ve kısa bir ifade ile âyet-i kerime de şöyle buyrulur:

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ

*Etîullâhe ve etîu'r-resûl.*² “Allah’a itaat ediniz ve onun gönderdiği peygamberi olan, elçisi olan Resûlullah’a itaat ediniz!”

Sonra:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ

*Ve mâ kâne li-mü'minin ve lâ mü'minetin izâ kada'l-lâhu ve resûlühû emran en yekûne lehümü'l-hıyeratü min emrihim.*³

“Allah ve Resûlü bir mü'min erkeğe veya hanıma; ‘şunu şöyle yap, bunu böyle yapman lazım gelir’ diye bir hükmü hükmettiği zaman.”

Allah’ın hükmü vahiy indirmek suretiyledir, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*

² 5/Maide, 92.

³ 33/Ahzab, 36.

Efendimiz'in hükmü de o kişi hakkında, o olay üzerinde onun hakemliği ile, ona karar vermesi ile. "Bir mü'min erkek veya hanım için kendisi hakkında bir hüküm, Allah ve Resûlullah tarafından açıkça beyan edildiği zaman, artık kendisinin bir seçme hakkı, tercih hakkı veya yapıp yapmama durumu bahis konusu olamaz." O işi Resûlullah'ın emrettiği şekilde yapması lazımdır. Yapmadığı takdirde günahkâr olur.

Bu sadece Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hakkında özel bir durum değildir. Buyuruluyor ki:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ

*Ve mâ erselnâ min resûlin illâ li-yutâa bi-izni'l-lâh.*⁴ "Biz hiçbir peygamberi başka bir maksatla göndermedik ancak 'kendisine itaat edilsin' diye gönderdik."

Peygamberler boşuna gönderilmiş; sözüne, hükmüne, emrine itibar edilmeyen kimseler değildir. Peygamberler "itaat edilsin" diye gönderilmiş kişilerdir. Bütün

⁴ 4/Nisa, 64.

peygamberler böyledir. Bütün peygamberler hangi ümmete gelmişse, hangi insanların peygamberiyse, onların ona itaat etmesi kanûn-i ilâhîdir. Allah'ın emri böyledir.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا
شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا
مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

*Felâ ve rabbike lâ yü'minûne hattâ yühakkimûke fî mâ şecera beynehüm. Sümmelâ yecidû fî enfüsihim haracen mimmâ kadayte ve yüsellimû teslîmâ.*⁵ “Hayır! İş sizin sandığınız gibi değil, sizin zihninizde tasavvur ettiğiniz gibi düşündüğünüz gibi değil; insanlar, o mü'minim diyen kimseler, ‘iman ettik’ deyip Resûlullah'ın etrafında toplanan insanlar gerçekten iman etmiş olmazlar. Ey resûlüm! Seni aralarındaki ihtilafı konularda hakem kabul etmedikçe.” “Resûlullah'a gidelim; ne derse “âmennâ ve saddaknâ” deyip kabul edelim.” demedikçe, böyle bir teslimiyet içinde olmadıkça; Senin verdiği hükümde de içlerinde bir

⁵ 4/Nisa, 65.

eziklik, bir kabul etmeme duygusu, bir hoşnutsuzluk da olmamak şartıyla, böyle bir teslimiyetle teslim olmadıkça gerçek bir mü'min olmuş olmazlar.” deniliyor bu âyet-i kerimede.

Demek ki Resûlullah ne derse hem kabul edecekler hem de içlerinde bir itiraz duygusu tahakkuk etmeyecek. “Tamam, madem Resûlullah böyle emretmiş, öyle olsun.” diyecekler; lehlerine de olsa, aleyhlerine de olsa öyle yapacaklar.

Bunun mükâfâtı nedir?

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

*Ve men yutii'l-lâhe ve'r-resûle fe-ülâike mea'l-lezîne en'ame'l-lâhu aleyhim mine'n-nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve's-şühedâi ve's-sâlihîn ve hasüne ülâike refîkâ.*⁶ “Kim Allah’a itaat ederse ve Resûlullah’a itaat ederse; işte bu itaat eden kimseler, kendilerine Allah’ın lütfettiği, ikram ettiği, ihsan eylediği

⁶ 4/Nisa, 69.

kimselerin yanında olacaklardır.” Âyet-i kerîme Allah’ın in’am ettiği kimseleri de sıralıyor: “Peygamberler, siddıklar, şehitler ve salihler.”

Allah’a ve Resûlullah’a itaat eden kimse-ler peygamberlerle beraber olacak; siddıklarla, şehitlerle, salihlerle beraber olacaklar. Mükâfâtı bu kadar yüksek olacak.

b. Resulullah’ın Sünneti de Vahiydir, Nasıl Vahiydir?

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, diğer insanların pozisyonunda, durumunda, hilkatinde ve ahlâkında değildir.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

*Ve mâ yentıku ani’l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ.*⁷ “Resûlullah hevâ-ı nefsinden, boşuna konuşan bir insan değildir, konuşmaları boş sözler olamaz.”

Hani, “canım beşerdir” dersiniz, öyle değil! Resûlullah boşuna konuşmaz, konuştukları

⁷ 53/Necm, 3-4.

Allah'ın vahyidir. İslâm alimleri vahyi ikiye ayırır:

1. *Vahy-i metlûv*. Tilâvet edilmiş olan vahiy, Kur'ân-ı Kerîm.

2. *Vahy-i gayri metlûv*. Tilâvet edilmemiş olan vahiy. O da Peygamber Efendimiz'in kalbi-i şerîfine Allah tarafından ilham edilmiş olan mânaları, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendi cümleleri ile insanlara anlatması; yani sünnet-i seniyye-i nebeviyye, Peygamber Efendimiz'in sözleri. O da boş değildir, sebep-siz değildir.

Resûlullah hakkında başka bir âyet-i kerîmede şöyle buyuruluyor:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ
بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

*Velev tekavvele aleynâ ba'da'l-ekâvîl.*⁸

“Eğer sizin tasavvur ettiğiniz gibi veya bir muhal durum olarak, Allah'a, Allah'ın söylemediği bazı sözleri isnat eden bir kimse olsaydı; 'Allah söyledi' diyerek kendisinin uydurduğu

⁸ 69/Hakka, 44.

birtakım sözler söylemesi durumu bahis konusu olsaydı” *Le-ehaznâ minhü bi'l-yemîn.*⁹ “Onu tutardık.” *Sümme le-kata'nâ minhü'l-vetîn.*¹⁰ “Sonra onun şah damarını parçalardık. Ciğerini sökerdik, kalbini parça parça ederdik, mahvederdik, kahrederdik; böyle bir şeyi yaptırmazdık.” deniliyor.

Allahu Teâlâ hazretleri onu, Efendimiz’i “Allah’ın emirlerini, buyruklarını kullarına iletсин.” diye böyle bir güzel ahlâkla ve ciddiyetle seçip göndermiş, görevlendirmiş; bunlardan anlıyoruz.

Allah’ın Peygamber Efendimiz’i bu tarzda, bu çerçevede göndermesi, âlemlere bir rahmettir.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-âlemîn.*¹¹ “Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” buyuruluyor.

⁹ 69/Hakka, 45.

¹⁰ 69/Hakka, 46.

¹¹ 21/Enbiyâ, 107.

Buradaki rahmetin mânası da bizim Türkçe'deki anlam değildir; “merhamet” mânasınadır. Allahu Teâlâ hazretleri kullarına acıdığı için, merhametinden dolayı Peygamber Efendimiz'i göndermiştir. Çünkü eğer peygamber gelmemiş olsaydı kullar Allah'ın rızasına uygun hareket edemeyeceklerdi. Edemeyince Allah'ın gazabına uğrayıp âhirette cezaya uğrayacaklardı, cehenneme düşeceklerdi. Allah kullarına acıdığından, merhamet ettiğiinden peygamber gönderiyor; peygamberi vasıtasıyla onlara rızasının yollarını öğretiyor.

Eski ümmetlerden, yahudilerden, gayrimüslimlerden bazıları Resûlullah Efendimiz'in peygamberliğine direnmişler; “Biz Allah'ın sevgili kullarıyız, Allah'ı seven kullarız, onun yolundayız. Bizim kendi yolumuz bize yeter.” gibi bir tavır takınmışlardır. Onlar hakkında âyet-i kerîme inmiştir. Cevap olarak Allah tarafından buyurulmuştur ki;

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

*Kul in küntüm tuhibbûna'l-lâhe fette-
biûnî yuhbibkümü'l-lâhu ve yağfir leküm
zünûbeküm.*¹² “Ey resulüm! Sen onlara söyle:
‘Eğer siz Allah’ı seviyorsanız bana tâbi olun da
Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışla-
sın!’” buyurmuştur.

Demek ki Resûlullah’a ittibâ, Allah’ın
kulu sevme vesilesidir. Bunlar bu konudaki
âyet-i kerîmeler. Tabi bu kadar âyet sırala-
maya lüzum yoktur; bir mü’min için bir âyet-i
kerîme veyahut da bir âyet-i kerîmedeki bir
işaret kâfidir. Emrin müteaddit olması da ge-
rekmez, bir emir dahi yeter. Fakat emrin çok
olması, işin ehemmiyetinin daha büyük oldu-
ğunu da gösteriyor.

O bakımdan Kur’ân-ı Kerîm bize Resûlul-
lah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e her yönden
uymamız gerektiğini, hükmüne rıza gösterme-
miz gerektiğini, ona itiraz duygusu içinde

¹² 3/Âl-i İmrân, 31.

olmamamız gerektiğini çok net olarak göstermiştir; bizden böyle yapmamızı istemiştir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, Allah'ın kendisine; “Bildir ey Resûlüm!” dediği şeyleri bildirirdi. Mesela diyor ki;

أَنَا سَيِّدُ الْعَرَبِ وَلَا فَخْرَ

Ene seyyidü'l-Arabi ve lâ fahra. “Ben Arab'ın efendisiyim, övünmek yok.”

أَنَا سَيِّدُ بَنِي آدَمَ وَلَا فَخْرَ

*Ene seyyidü benî Âdem ve lâ fahra.*¹³ “Ben Âdemoğlu'nun efendisiyim, övünmek yok.” “Övünmek maksadıyla söylemiyorum, Allah emrettiği için söylüyorum, makamım budur.” mânasına.

¹³ Bk. *أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَلَا فَخْرَ* Ibn Mâce, “Zühd”, 37, r. 4308; *Ibn*

Hıbbân, Sahîh, XIV, 135, 392, r. 6242, 6475; Hâkim, el-Müstedrek, II, 660, r. 4189; İbn Ebî Şeybe, Musannef, VI, 351, r. 31949; Beyhakî, Şu'abu'l-îmân, III, 74, r. 1408; Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, V, 202, r. 5082; Ebû Ya'lâ, Müsned, IV, 213, r. 2328; Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, XI, 434, r. 32040.

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ
أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

*Ve'l-lezî nefsi bi-yedihî lâ yü'minü ehadüküm hattâ ekûne ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve'n-nâsi ecmaîn.*¹⁴

Sahih hadîs-i şeriftir; Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

“Canım elinde olan Allah’a yemin olsun ki.” Yani isterse benim canımı alır, öldürür isterse beni yaşatır. “İşte şu canımın elinde olduğu Allah’a yemin olsun ki ben onun yanında babasından da, evladından da, sevilebilecek bütün insanlardan da daha sevgili duruma gelmedikçe sizden biriniz gerçek mü’min olmuş olamaz.”

İnsan Resûlullah’ı babasından da, anasından da, evladından da, hayat arkadaşı olan eşinden de, dostundan da, sevebildiği diğer

¹⁴ *Buhârî, “İman”, 7, r. 15; Müslim, “İman”, r. 69-70; Nesâî, “İman”, 19, r. 5013-4; İbn Mâce, “Mukaddime”, 9, r. 67; Ahmed b. Hanbel, III, 278, r. 13959; Hâkim, el-Müstedrek, II, 528, r. 3805. Bk. Buhârî, “İman”, 7, r. 14; Nesâî, “İman”, 19, r. 5015; Ahmed b. Hanbel, IV, 336, r. 18961; Beyhakî, Şu’abu’l-îmân, II, 507, r. 1320; Gümüşhânevî, Râmûz, II, 457.*

kimselerden de daha fazla sevecek. “Böyle olmadığı zaman gerçek mü’min olamaz, hakîkî imana kavuşmuş bir insan olamaz.” diye buyruluyor.

Buhârî, Müslim ve Neseî’de mevcut olan bir hadîs-i şerîfte bu bizim meselelerimiz çok net olarak özetleniyor. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*’ten rivayet edildiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ
عَصَى اللَّهَ

Men etâanî fe-kad etâa’l-lâh. “Kim bana itaat ederse, Allah’a itaat etmiş olur.” *Ve men asânî fe-kad asa’l-lâh.*¹⁵ “Kim bana isyan ederse, âsî olursa, karşı gelirse, Allah’a karşı gelmiş olur.”

Onun için Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e itiraz, karşı gelmek, âsî olmak bahis konusu değildir; “mutlak bir itaatle itaat

¹⁵ Buhârî, “Cihâd”, 109, r. 2957; “Ahkâm”, 1, r. 7137; Müslim, “Îmârat”, r. 32-3; Nesâî, “Bey’at”, 27, r. 4193; “İsti’âze”, 49, r. 5510; İbn Mâce, “Mukaddime”, 1, r. 3; “Cihad”, 39, r. 2859; Ahmed b. Hanbel, II, 252, 270, r. 7434, 7656; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, XI, 154, r. 6272; *Gümüshânevî, Râmûz*, II, 405.

etmek” mü’minin tam mü’min olmasının şartıdır.

Bu gerçek; Resûlullah’ın sözüne, hareketlerine çok dikkat etmeyi icap ettiriyor. Yaşamdaki bütün davranışları, her şeyi ona uydurmak gerektiğini gösteriyor.

Bunun zıddına bid’at derler. Bir insan Resûlullah’ın çizdiği çerçeve içinde, gösterdiği cadde-i kübrâda yürümeyip de başka bir yol tutturursa ve bu tutturduğu yol din namına olursa -zaten tutturduğu yol dinden gayri bir yol olursa Resûlullah’ın yolundan gayri bir yol tutturmuş olur, yani kâfir olur- “dinî bir şey yapıyorum, ibadet yapıyorum, sevap kazanacağım, Allah’ın rızasını kazanacağım.” zannıyla Resûlullah’ın yapmadığı bir şeyi, söylemediği bir şeyi düşünür, yapar ve ortaya koyarsa, onun bu yaptığına “bid’at” deniyor.

Bid’at sahibi, bid’ati ortaya çıkaran kimse, hadîs-i şerîflerde çok ağır bir şekilde itham ediliyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

إِيَّاكُمْ وَالْبِدْعَ فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلَّ ضَلَالَةٍ تَصِيرُ إِلَى النَّارِ

İyyâküm ve'l-bida'a. “Sakın dinde uydurma şeyler çıkarmayın! Kendi aklınızdan, fikrinizden, mantığınızdan bir şeyler çıkarmayın!” *Fe-inne külle bid'atin dalâletün.* “Çünkü, her bid'at sapıklıktır.” *Ve külle dalâletin tasîru ile'n-nâr.*¹⁶ “Her sapıklık da sonunda cehenneme gider, sahibini de cehenneme götürür.”

Binaenaleyh, insanın dinde kendi bildiğine bir şey çıkarmaması, Efendimiz'in çizdiği çizgide yürümesi lazım geliyor.

¹⁶ İbn Asâkîr, *Târîhu Dımeşk*, XXXIV, 74; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 221, r. 1113.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ لِصَاحِبِ بِدْعَةٍ صَوْمًا وَلَا صَلَاةً
وَلَا صَدَقَةً وَلَا حَجًّا وَلَا عُمْرَةً وَلَا جِهَادًا
وَلَا صَرْفًا وَلَا عَدْلًا حَتَّىٰ يَخْرُجَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا
تَخْرُجُ الشَّعْرَةُ مِنَ الْعَجِينِ

*Inna'l-lâhe lâ yakbelü li-sâhibi bid'atin savmen ve lâ salâten ve lâ sadakaten ve lâ haccen ve lâ umreten ve lâ cihâden ve lâ sarfen ve lâ adlâ, hattâ yahruce mine'l-İslâmi kemâ tahrucü'ş-şa'ratü mine'l-acîn.*¹⁷

Bu, Deylemî'nin ve İbn Mâce'nin Huzeyfe radiyallahu anh'ten rivayet ettiği bir hadîs-i şerîftir.

“Allahu Teâlâ hazretleri bid'at sahibinin, yani sünnete uymayan, kendi bildiğine birtakım şeyler ortaya koyan kimsenin herhangi bir orucunu, namazını, sadakasını, haccını, umresini, cihadını kabul etmez. -Halbuki cihat Allah yolunda büyük bir fedakârlıktır- Hiçbir şeyini kabul etmez. Ve o kişi, kılın hamurun içinden

¹⁷ İbn Mâce, “Mukaddime”, 7, r. 49; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, I, 46, r. 87; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 220-1, r. 1108, 1115; Gümüşhanevî, *Ramûz*, I, 92; II, 489.

sıyrılıp çıktığı gibi İslâm'dan sıyrılıp çıkar, gider.” buyuruluyor.

Demek ki bu da aksine hareket edenlerin, yani sünnete uymayan, bid'at ehli olan kimse-lerin tehlikesini bildiriyor.

İslâm alimleri bu âyetlerden, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in bu hadîs-i şerîflerinden gereken tavrı öğrenmişlerdir, anlamışlardır. Sahabe-i kirâmdan itibaren; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e yetişmiş, onu görmüş, onun çevresinde bulunmuş müslümanlardan itibaren alimler Resûlullah'ın hayatını çok dikkatle takip etmişlerdir. Tespitlerini, müşahedelerini, gördüklerini, duyduklarını çok ilmî metotlarla tespit etmişler, yazıya geçirmişlerdir. Resûlullah'ın hayatını, sözlerini son derece mükemmel ve teferruatlı bir şekilde bize intikal ettirmişlerdir.

Onların bu hususta, işi sağlam yapma hususunda, ilim aleminde ortaya koydukları kendilerine mahsus usuller vardır.

Bir kere hadisin senedi vardır. Hadisin bir kendisi vardır, metni vardır, tekst vardır; bir

de o metnin, o rivayetin, o hükmün kimin tarafından duyulup geldiğini bildiren sened, isnad zinciri vardır. Hangi sahabe duymuş, kime söylemiş, o kime söylemiş, hadis mecmuasını yazan kimseye gelinceye kadar kimin kulağından, dilinden, aklından geçerek gelmişse bunların hepsi tespit edilmiştir.

Mesela Buhârî hakkında söyleyelim: Buhârî'nin bir sened zinciri var, "Ben bu hadisi şuradan duydum, o Hemmâm b. Münebbih'ten duydu, o falancadan duydu, o filancadan duydu." diye. Aradaki şahısların eserleri ortada yokken, bazı kimseler itiraz etmişlerdir, "Buhârî bunları belki doğru tespit etmedi." gibi. Fakat sonradan bulunan metinlerle, Hemmam b. Münebbih'in sahifesi gibi bulunan tamamlayıcı metinlerle, Buhârî'nin gerçekten dediği gibi, çok sıhhatli bir şekilde bu metinleri tespit ettiği ispatlanmıştır.

Onlar gerçekten şahısları tenkit ederek, cerh ve ta'dil kitapları yazarak, sıhhatli rivayetleri toplamışlardır. Mesela bir insan iyi bir insan olabilir ama âhir ömründe hafızası zayıflar, hadisleri karıştırır; onu dahi yazmışlardır. "Ömrünün sonuna doğru bunun hafızası biraz

zayıflamıştır, bazı şeyleri birbirine karıştırabilir.” gibi teferruatıyla yazmışlardır.

Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir şahsa, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin hayatının detayıyla, teferruatıyla tespit edilmek nasip olmamıştır. Dünya tarihinde şu güne gelinceye kadar hiçbir beşere nasip olmamış bir genişlikle, Resûlullah Efendimiz’in hayatı tespit edilmiştir: Gece ne yaptı, gündüz ne yaptı, evlendiği zaman ne yaptı, hanımıyla ne konuştu? Yemeği nasıl yedi, elini nasıl yıkadı, tuvalete nasıl gitti, nasıl geldi? Hiçbir beşerin hayatı bu kadar detaylı olarak tespit edilmemiştir.

Bu, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’e nasip olmuş bir mazhariyettir. Bizim için de çok şâyân-ı şükran bir durumdur. Çünkü dinimizin malzemesi sapasağlam bir kaynaktan, çok güzel bir metotla bize kadar nakledilmiş oluyor.

Bu malzemeyi toplayan insanlar, ashâb-ı hadîs, İslâm alimleri arasında çok müstesna mevkiye sahiplerdir. Hatta onlar hakkında *Şerefü Ashâbi’l-hadîs* gibi özel kitaplar yazılmıştır. Hadis toplayan hadis alimlerinin şerefinin,

sevabının ne kadar çok olduğunu anlatan eserler yazılmıştır, neşredilmiştir.

Bir alim “bir tek hadîs-i şerîfi duyacağım” diye, “bir tek hadîs-i şerîfi dinleyeceğim” diye bir ülkeye ziyarete gitmiştir. Tabi uçakla değil, o zamanın imkanlarıyla, yaya olarak, binbir meşakkatle ama o meşakkatin sevabını Allah’tan bekleyerek, toza toprağa bulanarak “Falanca şahıs Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in bir hadîs-i şerîfini biliyor-muş.” diye Horasan’dan Kahire’ye gitmiştir, Irak’a gitmiştir. O kadar gayret göstermişlerdir.

Mâlikî mezhebinin imamı İmam Mâlik b. Enes *rahmetullahi aleyh* aynı zamanda fakih idi, müftü idi. Herkesin her yönden kendisini ziyaret ettiği renkli bir şahsiyeti vardı. Büyük bir kişi idi, zamanın sultanlarının kendisine itibar ettiği bir kimse idi. Birisi kapısını çaldığı zaman sorardı:

“Hoş geldiniz. Niçin geldiniz? Maksudunuz, arzunuz nedir?”

“Efendim, ben bir fıkıh meselesi sormak istiyorum. Başımdan bir olay geçti de bu hususta fetva istiyorum.” gibi bir şey olursa;

“Söyle evladım.” der, soruyu dinler, cevabı verirmiş.

Kendisi aynı zamanda hadis alimiydi, hadis rivayet ederdi. Hadis râvîsi. Kendisi hadis toplamış, başka tarafa rivayet ediyor, nakledici.

“Ey imam! Biz senden hadis dinlemeye, hadis rivayeti almaya geldik.” dedikleri zaman;

“İçeri buyurun.” derdi.

Adamlar içeri girerlerdi. Arapların misafire en güzel ikramı buhurdandır. En pahalı buhurdanı yakıp götürürdü. Bilmiyorum hacca gidenler gördüler mi? Ramazan’da Suudi Arabistan’a gidenler görmüşlerdir. En ön sıralarda oturan, en zengin, itibarlı, alim, yüksek şahsiyetlere buhurdanları getirirler, onlar koklarlar. Baş örtülerini de böyle yanlara tutarak içlerine çekmeleri, nefes almaları, kendilerine mahsus bir şey. “Millet biraz güzel koku ile

tavaf yapmış olsun.” diye Kâbe’nin etrafını böyle buhurdanla tavaf ederler.

Odada buhur yaktırırdı, güzel koku yaktırırdı. Kendisi içeride gusül abdesti alırdı. Zaten abdestli mübarek zât, zaten temiz ama sırf hadis rivayet etmeye duyduğu hürmetten, saygıdan dolayı “hadis rivayet edeceğim” diye gusül abdesti alırdı. En güzel bayramlık elbisesini giyerdi, en güzel sarığını sarardı. Salona en güzel rahleyi kurdururdu. Üstüne en pahalı, en güzel örtüyü örttürürdü. Oraya geçerdi, dinleyecekleri de gayet ciddiyetle karşısına oturturdu.

“Ben falancadan işittim. Resûlullah *sal-lallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz şöyle buyurdu.” diye, tane tane, harf harf okurdu. Onlar da yazarlardı. Yazdıklarını kontrol ederdi, ondan sonra, “Tamam, siz benden bu hadisi rivayet edebilirsiniz.” diye icazet verirdi. Hadis alimlerinin metodu budur, hadis toplamaları bu tarzda olmuştur.

Hadis toplayan bir alimi anlatırlar; bu konu da önemli. “Bir hadis rivayet eden şahıs var” diyorlar. Talebeleriyle kalkıp gidiyor. O şahsın beldesine şehrine geliyorlar, o adamı

tarlada buluyorlar. Eline otu almış, atına gösteriyor. Atı da “otuyu yiyeceğim” diye yanına gelince, dizgininden tutuyor, otu vermiyor. Yakalamak için ata bir oyun yapmış, ot göstermiş fakat otu yedirmemiş.

Talebeleriyle ondan hadis yazmaya gelen şahıs;

“Bu adamdan hadis alamayız. Çünkü bu atını aldattı, kendisinin güvenilirlik vasfında şaibe var. Binaenaleyh bundan hadis yazamayız!” diyor ve geri dönüyor.

O kadar ciddiyetle çalışmışlardır; bu onu gösteriyor.

Onun için Peygamberimiz hakkında binlerce hadis kitabı vardır, milyonlarca hadîs-i şerîf vardır. Çünkü herkes gözünü dört açmış, pür dikkat Resûlullah Efendimiz’i dinlemiş ve bunu güzel bir şekilde rivayet etmeye çalışmıştır.

Yüzlerce ciltlik hadis koleksiyonlarına sahibiz. Hadîs-i şerîflerin kelime kelime bulunması için kolaylık sağlayan kitaplar hazırlanmıştır. *el-Mu’cemül-Müfehres li-elfâzi’l-*

hadîsi'n-Nebeviyye Konkordans gibi eserler hazırlanmıştır.

Karşılaştığımız bugünkü meseleler içinde dahi yeni eski hiç bir mesele yoktur ki -hadîs-i şerîfleri tam bilerseniz, tam okumuşsanız-onun bir cevabı olmasın. Karşılaştığınız bir sosyal mesele, bir ihtilâf, bir fitne, bir sivri fikir, aykırı fikir. Mutlaka onun hakkında bir bilgi vardır. Hadîs-i şerîf dünyası, âlemi o kadar zengin bir muhtevaya sahiptir.

Bu çalışmalar ve hadîs-i şerîflerin böyle toplanmış olması Kur'ân-ı Kerîm'in en iyi şekilde anlaşılmasına yol açmıştır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm Resûlullah'a inmiştir ve Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmını yaşamayı Resûlullah Efendimiz ilk önce kendi üzerinde denemiştir. Yaşanmasını sağlamak için açıklamaları Resûlullah Efendimiz yapmıştır.

Binaenaleyh eğer hadîs-i şerîfler olmasaydı, biz zekâtı nereden, ne kadar vereceğimizi katiyen bilemezdik. Namazı nasıl kılacağımızı katiyen tayin edemezdik. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de “namaz kılın, zekât verin” diyor ama detay hadîs-i şerîftedir. Binaenaleyh bu güzel gayretler, Peygamber Efendimiz'in

sünnet-i seniyyesi, hadîs-i şerîfler, Kur'ân-ı Kerîm'in en iyi anlaşılmasını ve hayata en güzel tarzda uygulanmasını sağlamıştır.

Onun için dinimizin en önde gelen kaynağı Kur'ân-ı Kerîm'den sonra; "Hatta Kur'ân-ı Kerîm'i de açıkladığı için birinci de diyebiliriz." En önde gelen kaynağı, sünnet-i seniyye-i nebeviyyedir.

Çeşitli milletlere mensup olan İslâm ümmeti, çeşitli milletler çeşitli kültürler, çeşitli görgüler, bilgiler, âdetler, örfler demektir. Çeşitli kafalar demektir. Hadîs-i şerîfler İslâm ümmetinde bir kültür birliği meydana getirmiştir, bir davranış birliği sağlamıştır. Milletleri ümmet olarak kaynaştırmıştır. Onları bid'atlere sapmaktan korumuştur. Dejenerasyondan, başka yabancı kültürlerin içinde entegre olmaktan, onlara uymaktan, erimekten, bozulmaktan korumuştur.

Onun için bir Pakistanlı ile bir Sudanlı ile bir Mısırlı ile bir Cezayirli ile Balkanlardaki bir müslümanla, hadisi iyi bilen bir insanla, her yönden çok rahat uyuşabilir, anlaşabilirsiniz. Çünkü kültür birliği meydana gelmiştir. Hadîs-i şerîflerden doğan bir beraberlik, zevk birliği,

davranış birliği, yaşam şekli birliği meydana gelmiştir. İslâm dinini eski dinlerin başına gelen bozulmalardan, tahrifattan, tağyirattan korumuştur. Hadîs-i şerîflerin bu kadar kuvvetli bir şekilde korunması, İslâm dininin tahrifata uğramasını engellemiştir, dini muhafaza etmiştir.

Bunun önemini anlamak için zamanları mukayese edelim: Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’le bizim şu asrımız arasında 14 asır geçmiştir. Ama Hz. İsa devrinin üzerinden daha bir asır geçmeden Hıristiyanlık dejenere olmuştur ve hıristiyanların arasında Hz. İsa’nın asla razı olmayacağı akidelere çıkmıştır. Hz. İsa hiçbir şekilde; “Ben Allah’ın oğluyum.” dememiştir. “Allah’ı bırakıp da bana ibadet edin.” dememiştir. Bunların hepsi sonradan, çok kısa bir zamanda Hz. İsa’ya rağmen, Hz. İsa’nın rızasına aykırı olarak ortaya çıkmıştır.

Öteki dinlerde de dejenerasyon vardır. Bizim rahmetli Hikmet Tanyu, dinler tarihi profesörü, Zerdüşt’ün bile aslında bir peygamber olduğunu söylerdi. Aslında Zerdüşt bir peygamber iken, Zerdüştîlik ateşperestliğe

dönmüştür. [Muhammed] Hamidullah Bey, Buda'nın bir peygamber olduğunu söylerdi. Ondan sonra Budizm bir putperestliğe dönmüştür. Bizim dilimizdeki put kelimesi, Buda kelimesi ile ilgilidir. Özel isim dönmüştür cins isim olmuştur; bizim dilimizde *sanemin*, *fetişin*, Allah'tan gayrı tapınılan bir objenin adı haline gelmiştir.

Demek ki dinlerde dejenerasyon oluyor, bozulma oluyor.

Kur'ân-ı Kerîm kıssalarından biliyorsunuz, Hz. Musa'nın zamanında yahudiler bozulmuştur. Sağlığında kendisi Tur dağında vahiy telâkki ederken, kavmi aşağıda ziynet eşyalarını toplayıp buzağı heykeli yapmıştır. Sâmirî isimli putperest sanatkâr;

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ

*Fe-ahrace lehüm ıclen ceseden lehû huvâr.*¹⁸ “Böğürme sesi çıkararak, altından bir buzağı heykeli yapmıştır.”

O da bir sanat. İçeriden öyle bir hava akımı oluyor ki bir taraftan giren hava öbür

¹⁸ 20/Tâhâ, 88.

tarafından çıkarırken buzağı sesini oluşturuyor. Hani dümdüz neyden biz ses çıkaramıyoruz ama sanatkarlar neye üfürüp gayet güzel makamlarda parçalar çıkarabiliyorlar.

Tabii sadece böğürüyor. Böğürmekten ne olacak? Kıpırdamıyor, hareketi yok, faydası yok, zararı yok. Eski kültürün, Mısırlılar'dan bulaşmış olan hastalıkların etkisiyle daha Hz. Musa'nın zamanında, hâl-i hayatında dejenerasyon olmuştur.

c. İslam'ın Bozulmamasının Nedeni

Mısırlılar öküze taparlardı, daha birçok şeylere taparlardı; timsah tanrıları var, öküz tanrıları var, köpek başı şeklinde ölüm tanrıları var. Horus isimli kartal başlı tanrıları var, şimdi Mısır Havayolları'nın amblemidir. Maalesef o kartal başlı Horus putunu amblem olarak almışlardır.

Bu dejenerasyon İslâm'da olmamıştır. Şâyân-ı şükran, elhamdülillah, iyi ki olmamış.

Neden olmamıştır?

Çünkü hadisçiler vardır. Çünkü sünnet-i seniyye-i nebeviyye güzel tespit edilmiştir.

Müslümanları değiştirmenin, İslâm'dan uzaklaştırmanın yolu, hadisi yıkmaktan, sünnet-i seniyye ile mücadele etmekten geçer. Bunu çok iyi bildikleri için, İslâm düşmanları, misyonerler, müsteşrikler de müslümanları kandırmak için, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîfine ve hadisçilerin hadis kitaplarına, rivayetlerine hücum etmiş ve onları karalamaya veya yıkmaya gayret etmişlerdir.

Ben hatırlıyorum, üniversitenin ilk yıllarında, *Kristometi* isimli seçme parçalar ihtiva eden bir Arapça kitabı okuyorduk. Avrupalılar yazmış, Arapça öğretim kitabı. Netice itibarıyla oradan Arapça metinleri okuyacaksınız, Arapça bilginizi geliştireceksiniz. Bir fıkra seçmiş, hepsi yalan üzerine kurulu, hepsi insafsızca seçilmiş, kötölemeye, art niyete dayalı örnekler:

“Bir hadis alimi bir gemide gidiyordu. Yanında bir nasrânî ve bir yahudi vardı. Nasrânînin şarap testisinden şarabı alıp içmeye başladı.” Hadis alimi şarap içmez ama öyle diyor. Onun üzerine Yahudi;

“Dur, içme, ne yapıyorsun, bu şaraptır!” demiş. Hadis alimi de;

“Nereden belli şarap olduğu?” demiş. O da;

“Sahibi bunu şarapçı dükkânından aldı, bunun içindeki şaraptır.” demiş.

“Biz hadis alimiyiz; bir yahudinin bir nasrânîden yaptığı rivayete itibar etmeyiz.” demiş.

Rivayet zinciriyle alay ediyor. Râvîlerin sıhhatini kontrol ilmi mekanizmasına çatıyor. Onu küçük düşürmeye çalışıyor ama haksız bir şey yapıyor. Siz bir rivayetin doğruluğunu kritik etmezseniz, ilmi nasıl yapacaksınız? Bir rivayetin kritik edilmesi, en önemli hususlardan biridir.

Müsteşrikler o kadar insafsız davranmışlardır ki; “Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinin hepsi sıhhatli değildir, yanlıştır.” demişlerdir.

Benim yanımda, Fakülte’den bir tarih profesörü vardı ama dinî bilgisi zayıf. Kendisinin de annesi veya babası Alevi; aileden de görgüsü bilgisi yok, takvâsı yok, yaşamı bozuk.

“Canım işte bu kadar çok hadis yazılmış, sahih olan hadîs-i şerîfler 18 tane filan diyorlar.” dedi.

Kendisi hadisçi değil, hadisten anlamaz, Arapça bilmez. Kendi mesleğinde bile kusurları var, ben biliyorum, hatta kendisine söylemişim. Onun üzerine felsefeci Süleyman Hayri Bolay -çok da zeki bir insandır- elini açtı, dedi ki;

“İnsaf yahu! Yani Peygamber Efendimiz 23 sene peygamberlik yapmış, bu kadar sene içinde 18 tane mi hadis söylemiş? Bu kadar meşhur bir insandan yalnızca 18 tane söz mü rivayet ediliyor?”

Peygamberliği meşhur, zamanında şöhret kazanmış, şöhreti âfâka yayılmış. Hırkası, pabucu, kılları muhafaza edilmiş. Tıraş olduğu zaman sahabe-i kirâm kıllarını kapıştırlardı; hatıra olarak, yâdigâr olarak, tezkâr olarak. Her ayrıntısı hatıra olarak muhafaza edilen, hadislerine uyulması Kur’an ile emredilen, etrafında yüzbinlerce sahabesi olan bir kimsenin yalnızca 18 sözü mü tespit edilir? Büyük bir haksızlık, büyük bir insafsızlık!

Nereden kaynaklanıyor?

İslâm dininin en önemli kaynağı hadis olduğu için müsteşriklerin, gayrimüslimlerin, İslâm düşmanlarının ana işi ona hücum etmektir. Bunu belirtmek için bu iki fıkrayı da anlattım. Bu biraz aşı gibidir. “Şimdiden aşı yapalım da siz de bu hastalığa tutulmayın.” diye meseleyi anlatmak bakımındandır.

Burada bir taktik vardır. Müslümanlar ile gayrimüslimler arasındaki mücadelede en büyük hedef, işin kalp noktası olan hadîs-i şerîfler olduğu için ona hücum fazla oluyor.

İslâm düşmanlarının müslümanları kandırmak, saptırmak, şaşdırtmak hatta İslâm’dan çıkarmak için ifsad ve idlâl etmek için yaptıkları çalışmalarda karşılarına çıkan çelik duvar sünnettir. Kıramıyorlar, yıkamıyorlar, yıkamazlar, mümkün değil çünkü çok güzel tespit edilmiştir, malzeme çok mükemmeldir. İşte çelik bir duvar, yıkılmaz bir duvar, boyuna ona çarparlar.

Fasık ve facirlerin de canlarını en çok sıkan, ellerini kollarını en çok bağlayan, onlara

dinî emirleri yapmamakta hiçbir mazeret yolu, kapısı bırakmayan sünnettir.

Bununla şunu söylemek istiyorum: Bazı insanlar var, İslâm'ı yaşamıyor, yaşayanı da bırakmıyor; “Ben de müslümanım!” diyor. “Ben yaşayamıyorum, kusuruma bakmayın.” demiyor, kendisinin sapık yolunun da İslâm'a uygunluğunu ispat etmeye çalışıyor veyahut sizin gittiğiniz doğru yolun eğri olduğunu, kendi yolunun daha doğru olduğunu düşünüyor. Onların karşısında da en büyük engel hadîs-i şerîflerdir, sünnet-i seniyyedir; onların da elini kolunu bağıyor.

Dinde reform yapacak; “Bira caizdir, faiz caizdir.” diyor. “Canım işte çok âşikâr, bunun ötesi berisi yok, İslâm bunları yasaklamış.” deyince onları engellemek için hadîs-i şerîfi bertaraf etmek istiyor. O zaman bu işleri gayet rahat yapacaklar, onun için kuvvetli bir tarzda hadîs-i şerîfin karşısına dikilirler, onu yıkmaya çalışırlar. Ama kervanın yürüdüğü zaman ötekilerin yaptığı bir şey gibi bu. İt ürür, kervan yürür.

Bu kadar önemli, bilimsel yönden bu kadar kıymetli olan bu malzeme, bize bu asırda niçin lazım?

Tabi biz her şeyden önce mü'min insanlarız, müslüman insanlarız, iman etmiş insanlarız. Bizim isteğimiz, Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın rızasını kazanmanın yolu da Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini bilmek, dinimizi iyi bilmek ve uygulamaktan geçiyor.

O bakımdan, Peygamber Efendimiz'in ashabı için hadis ne kadar önemli idiyse, bizim için de o kadar önemlidir. Geçtiğimiz asırlardaki mü'minler için hadîs-i şerîfler ne kadar önemli ise bu asrın ve bundan sonraki asırların insanı için de o kadar önemlidir.

Şimdi yirminci yüzyılın sonuna geldik. Yirminci yüzyılın başında İslâm âleminin durumu çok fena idi. Ondan sonra esaretten ve sömürülmekten kurtulma devresi başladı. İslâm ülkeleri kendi devletlerini kurmaya başladılar. Başkalarının istilasından kurtuldular, hürriyetlerini elde ettiler. Fakat içeriden mücadele devam etti. Emperyalistlerle işbirliği yapan yöneticiler var. Onların karşısında halk

uyanmaya başladı, İslâm'ı bilen, öğrenen insanlar çoğaldı. Milletler İslâm'ı yaşamak istemeye başladı.

İşte bu manzarada gayrimüslimler de evvelce âşikâre sürdürdükleri sömürüleri İslâm ülkeleri üzerinde yine sürdürmek istiyorlar. Çünkü İslâm âlemi dünyanın ve sanayinin ihtiyacı olan en önemli malzemeleri ihtiva ediyor. İslâm âlemi hammadde kaynakları bakımından çok önemli. Gelişmiş ülkeler İslâm âlemi olmadan, İslâm ülkelerinden istifade etmeden hayatlarını sürdüremezler. O bakımdan sömürülerini devam ettirmek istiyorlar.

Bazı ülkeler üzerinde istila emelleri var. Bazı halkları katletmek istiyorlar. Mesela Sırp- lar'ın sözleri var; "Müslümanların Balkanlar'da hiç yeri yok hatta Anadolu'da yeri yok, İran'a kadar sürülmesi lazım." diye düşünüyorlar ve jenosidi, katliamı o maksatla yapıyorlar. Sulh içinde beraber yaşamak, herkesin dinî inancına saygı göstererek beraber yaşamak yok. "Bunlar öldürülecek, burada müslüman kalmayacak" diye düşünüyorlar ve uyguluyorlar. Bazıları da onların bu işi yapmasına her yönden destek oluyor. Bu katliamlar, istilalar

gözümüzün önünde cereyan ediyor. Bir de müslümanların hepsini kesmeye güçleri yetmez çünkü bir buçuk milyar müslüman var.

Müslümanları işçi, köle ve hizmetçi gibi kullanmak da arzuları arasında çünkü bazı süflî işleri kendileri yapmak istemiyorlar. Mesela Almanya'da, Avustralya'da zavallı kardeşimiz geçim sıkıntısıyla o ülkeye gelmiş; Alman'ın veya Avustralyalı'nın tehlikesini bildiği için girmedikleri işlere onları alıyorlar. Mesela kimyevî bakımdan ciğerleri sakatlayan, insanların ölümüne yol açan kısma alıyor veya yerin altında, şu kadar metre derinlikteki madenlerde çalıştırıyor. Alman oraya gitmiyor, ama bizimkiler gariban, parası yok. Orada para kazanacak da memleketine, çoluk çocuğuna götürecektir, kaç kişiye bakacak. Böyle maden işçileri lazım, birtakım zor işlerin yapılması için bazı güçlü kuvvetli insanlara ihtiyaç var, onları o seviyede tutmak istiyorlar.

Bir sömürge eğitimi felsefeleri var. Sömürdükleri ülkelerdeki insanlar belli seviyelerde kalsın istiyorlar. Hatta Avrupa'da çifte eğitim standardı var. Fransa'da kullanılan Fransızca bir söz söylemişlerdi; "Ortadoğu için

kâfidir.” mânasına gelen bir söz. Eğer doktora yapan kişi Ortadoğulu ise “Tamam bu kadar doktora yaptıralım, çok iyi yetişmeden doktor olsun gitsin!” diyorlar. Ama bir Fransız’a o kadar az bilgiyle, az başarı ile o unvanı vermezler. Çünkü kendi elemanlarının iyi yetişmesini isterler. Atasözü olmuş onlar için: “Ortaşark için yeterli.”

Müslümanların dinlerinden çıkmasını isteyen ve onların kendi dinlerini kabul etmesini isteyen organizasyonlar da var. Bunun için çalışmalar yapılıyor. Biliyorsunuz Filipinler’de, Endonezya’da, Arnavutluk’ta misyonerlik çalışmaları var. Eskiden Arnavutluğun yüzde doksan dokuzu müslümandı, şimdi müslüman sayısı yüzde yetmiş beşe inmiş. Gittikçe de azalıyor. Çünkü adamlar aç. “Ben sana maaş vereceğim ama boynuna haç tak, kiliseye kaydol, öyle veririm.” diyerek, bu yollarla hıristiyanlaştırma çalışması var. Müslümanlarla uğraşan ve uğraştığını da resmî, gözle görülür olaylarla tespit ettiğimiz merkezler var, teşkilatlar var.

Doğu Batı bloku yerine, İslâm ülkelerinin üstünden Doğu’dan Batı’ya şöyle bir çizgi

çekilirse, yukarıda Rusya var, Avrupa var, Amerika var, müslüman olmayan ülkeler var. Onun altında Fas'tan Endonezya'ya kadar İslâm ülkeleri sıralanıyor. Onun için Batılı devlet adamları, başbakanlar, bakanlar, yöneticiler; "Şimdiki mücadele eksenini Kuzey'le Güney arasındadır. Karşımızda müslümanlar vardır." diyorlar.

Ortadoğu'da petroleri elde etmek için yapılan çalışmalar var. Zaten İsrail'i yerleştirdiler ve onun alanını genişletme çalışmaları var. Müstakbel hudutlarının içine bizim topraklarımız da giriyor. GAP arazisi, Adana ve sair yerler giriyor.

İşte bütün bunların karşısında müslümanların, bu oyunları anlayan, kaliteli insanlar olması lazım. Kuvvetli bir imana sahip olmaları, dinlerine sahip çıkmaları lazım!

Bugün; "İslâm dinine hizmet ediyorum, İslâm dininin sahibiyim, dünyanın neresinde olursa olsun onu koruyacağım!" diyen bir devlet yok. Osmanlı gibi doğrudan doğruya İslâm'ı korumayı kendisine amaç edinmiş ve bunu ilan eden bir devlet mevcut değil. Osmanlı'yı yıktılar, yerine bir şey ikame olmadı. Müslüman

lkeler var, müslüman ülkelerin İslâm'a yüzde nispeti ancak elli, altmış, kırk veya otuz kadar faydalı olan idarecileri var. Ama hiçbirisi de doğrudan doğruya, yüzde yüz İslâm'a hizmeti olamıyorlar.

Başka devletlerin birbirleriyle birlikler kurmaları gibi müslümanların da Avrupa Topluluğu, Kuzey Amerika Ekonomik topluluğu, Pasifik Topluluğu gibi birtakım topluluklar kurmaları lazım, kardeş olmaları lazım! Birbirleri ile kenetlenmeleri lazım! Çünkü sırf dinlerinden, imanlarından ve tarihlerinden dolayı, hiç işlemedikleri birtakım Őeylerden dolayı suçlanıp cezalandırılmak isteniyorlar. O halde birlik ve beraberlik içinde olmaları lazım! Kenetlenmeleri, birbirlerine yardım etmeleri lazım!

Kendi ilerine sokulan fitne ve fesatlar, ihtilller, karışıklıklar var. Bugün İslâm lkelelerinin hemen hepsinde buna benzer oyunlar cereyan ediyor. Ayrıca asırların geçmesiyle İslm eğitimin zayıflamasıyla ve yine birtakım entrikalarla müslümanlar dinlerinden uzaklaşmış, hurafeler bid'atler yayılmış. İslâm lkelelerindeki sapık fırkalar, emperyalistler tarafından desteklenmiş ve güçlendirilmiştir.

Emperyalist, bir İslâm ülkesine geldiği zaman, orayı sosyolojik bakımdan tahlil eder, kendisinin fikrine en yatkın olan, kafa yapısı itibariyle kendisine en yakın olan, İslâm'ın kesin olarak karşısında olan sapık fırkaları destekler.

Dünyanın her yerinde bu böyledir. Mesela İran'a gittiği zaman, oranın ateşperestlerini, mecûsîlerini desteklemiştir, onları güçlendirmeye çalışmıştır. İranlılar'a; "Sizin tarihiniz çok eskidir, asıl kökeniniz Maniler'dir." diyerek, tarihlerini İslâm'dan önceye kaydirmiştir. Hatta Şah devrilmeden önce; "Ben ikibininci yılımı kutluyorum." diye büyük törenler yapmıştır.

Bizim Türkiye'de de; "Sizin de kökeniniz eskidir; Hititliler'dir, Etililer'dir." diye akıllar İslâm'dan önceki devrelere kaydırılmıştır. Urartular öne çıkarılmıştır. Süryânîler, Yezîdîler vesaire üzerinde doktora tezleri hazırlatılıp onlar kuvvetlendirilmiştir, öne geçirilmiştir. Azınlık olan Ermeniler, Rumlar, yahudiler desteklenmiş, ekonomik yönden güçlendirilmiş, kritik noktalara getirilmiştir.

Mısır da öyledir; Kıptîler desteklenmiştir. Mısır bir İslâm devleti gibi görülür. Fakat işte

Boutros Ghali'nin zihin yapısını görüyorsunuz. Mısırlı bir devlet adamı olarak Birleşmiş Milletler'in başına gönderilmiş olan bir şahıs. Irak'ta da Suriye'de de buna benzer bir durum vardır.

d. İslam'a, Müslümanlara Saldırıları Karşısında Bizim Yapmamız Gerekenler

Suriye'ye bir İslâm ülkesi demek çok zordur. Büyük ölçüde Süryânîler ve Ermeniler hakimdir.

Bütün İslâm ülkelerinde buna benzer meseleler olduğu için Allah'ın mü'min kulları olarak bizim de bunların karşısında aklımızı başımıza toplamamız gerekiyor. Ayrıca bütün dünyaya Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in misyonunu götürmemiz gerekiyor. Aşkla, şevkle, sabır ve sevgi yoluyla İslâm'ı tebliğ etmemiz lazım! Çünkü İslâm tebliğ edildiği zaman kazanılacak insanlar var. Bir milleti toptan, bir kalemde karalayıp atmak doğru değil. Mesela;

“Amerikalılar İslâm düşmanı!”

Hayır, öyle bir şey yok! Amerika'nın içine gireceksin, çalışacaksın, belki pek çok kimse

müslüman olacak ve oluyor. Şu anda Amerika'da müslüman sayısı yedi milyon kadar olmuş. Bunların hepsi zenci değil, Amerikalılardan da müslüman olanlar var.

Fransa'da dört milyon kadar müslüman var. Bir kısmı Kuzey Afrika'dan gelmiş ama Fransızlar'dan da müslüman olanlar var. Ben Strazburg'a gittiğim zaman;

“Burada müslüman bir karı koca doktor var, kendileri Fransız kökenli; sizinle tanıştırmayı isterdik.” dediler.

“Niye tanıştırmıyorsunuz?” dedim.

“Şu anda Afganistan'da cihat ediyorlar.” dediler.

İkisi de doktor. Yıllık izinlerini alır almaz karı koca Strazburg'dan Afganistan'a gidiyorlarmış. Bilmiyorum Türkiye'de bizim doktor kardeşlerimizden böyle yapan kaç kişi vardır? Bunlar öyle yapıyorlarmış ve ilaç dağıtan hayır müesseselerine gidip ilaç istiyorlarmış

“Sizin yönetmenliğinizde böyle mazlum insanlara bedava ilaç yardımı kaydı var. Biz Afganistan'a gidiyoruz, verin bakalım ilaçları!” diyorlarmış.

İlaçları toplayıp yüklenip Afganistan'a götürüp orada hastanelerde çalışıp yaralılara, hastalara bakıp geliyorlarmış. Kökeni, aslı, nesli yüzde yüz Fransız.

Ben hatırlıyorum, Ankara'da bizim ev sohbetimize, ihvanımızla yaptığımız bir sohbeta boylu poslu, üniformalı bir Amerikan askeri geldi. Rütbesini bilemiyorum ama Amerikan askeri. "Selamun aleyküm." dedi. "Ve aleyküm selam." dedik. "How are you? Welcome!" dedik. Sorduk:

"Anan müslüman mı, baban müslüman mı, deden müslüman mı?" diye sorguyu genişletince;

"Benim soyumdan, müslüman olmama yol açacak bir bağlantı yok! Kökenim hep hıristiyan." dedi.

"Peki nasıl müslüman oldun?" dedim.

"Kur'ân-ı Kerîm'i okudum. Kur'ân-ı Kerîm'in Allah kelâmı olduğuna kânî oldum, müslüman oldum." dedi.

Bizim, Resûlullah Efendimiz'in tebliğ metodunu devam ettirmemiz lazım! Nasıl Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hâl-i

hayatında Bizans imparatoru Herakliyus'a mektup ve elçi göndermişse, Sâsânî imparatoruna elçi göndermişse, Mısır hükümdarı Mukavkis'e nâme yazmışsa, Bahreyn emirine mektup göndermişse; Habeş imparatoru Necâşi müslüman olmuşsa ve vefat ettiği zaman Efendimiz gıyabında cenaze namazı kılmışsa yani Resûlullah Efendimiz hâl-i hayatında iken bütün dünyaya, elinin eriştiği her yere elçi gönderip, mektup gönderip onları İslâm'a davet etmişse biz de dünyanın her yerini İslâm'la tanıştırmak zorundayız. İslâm için hizmet etmek zorundayız. Bu bizim vazifemiz. Bunu sabır ve sevgiyle, aşk ve şevkle yapmamız lazım! Kur'ân-ı Kerîm'de:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ
الْحَسَنَةِ

Üd'u ilâ rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izati'l-hasenetî.¹⁹ denilir. Yani hakîmane bir üslupla, hikmetle; akıllı, mantıklı, doğru sözler söyleyerek, yerli yerinde konuşarak,

¹⁹ 16/Nahl, 125.

güzel güzel öğütler vererek İslâm'ı tanııtma vazifesi vardır; bunu yapmamız lazım!

e. İyi Yetişmemiş Müslümanın Zararı

Müslümanların, ümmet-i Muhammed'in genel saadet ve selameti için, salah ve felahı için her birinin üzerine düşen görevi yapması, canla başla çalışması lazımdır. Bütün bunlar da ancak sünnet-i seniyye-i nebeviyyeye sımsıkı sarılmakla olacak şeylerdir. Sünnet-i seniyyeye sarılmayan bir insanın İslâm'a faydalı olması mümkün değildir.

Merhum Mevdûdî de öyle söylüyor:

“Müslümanlar, iyi yetişmemiş müslümanlardan kâfirlerden gördüğü zarar kadar, belki daha fazla zarar görmüştür.” diyor.

İyi yetişmemiş müslüman çok zararlı oluyor, “yarım doktor candan eder” dedikleri gibi. Onun için müslümanların İslâm'ı sünnet-i seniyye kaynağından, ana kaynağından öğrenerek İslâm için çalışmaları lazımdır.

İstanbul'da bir Barsam Usta vardı, Ermeni kökenli ama müslüman olmuştu, Zahid ismini almıştı. Kendisi söylemişti:

“Benim dükkânıma her gün geliyorlar; ‘Ne diye dinini değiştirdin? Gel bizim eski dinimize!’ diye bana nasihat ediyorlar; ‘Bak filanca hacı böyle yaptı, filanca müslüman tüccar şöyle yaptı.’ diye kötü misaller veriyorlar. Ben de onlara; ‘Siz şehrin içindeki kanallardaki suları gösterip bu sular pis diyorsunuz. O suların çıktığı dağdaki asıl menbaya gelerseniz, o suyun ne kadar temiz olduğunu göreceksiniz.’ diyorum.”

İşte o asıl menbaı hadîs-i şerîftir.

Allahu Teâlâ bizi sünnet-i seniyyeye aşınâ eylesin, Peygamber Efendimiz’in yolundan ayırmasın.

Allah hepinizden razı olsun.

es-Selamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh...

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: “Resûlullah’ın söz ve fiillerinin hepsini sünnet olarak algılayamayız” diyenler var. Bazı fiiller o döneme ait âdet ve geleneklerdir. Mesela elle yemek, cüppe giymek,

sarık sarmak, Arap toplumunda olan Resûlullah'ın hadislerinde mevcut olan bütün söz ve fiillerini sünnet olarak algılayabilir miyiz?

Cevap: Evet, Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yaptığı işlerin gruplandırması vardır. Bildiğiniz gibi *sünnet-i müekkede* ve *gayr-i müekkede* diye sünnetin, ibadetler konusunda bile bir tasnifi vardır. *Sünen-i hüdü*, *Sünen-i zevâid* vardır. Ayrıca Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yaptığı şeylerin bir kısmı, soruda da belirtildiği gibi şartlarına, bölgesine, iklimine ait özelliklerdir. Onların gelişmiş şekillerine uymak müslüman için gereklidir. Bu yapılan işlerin hikmetlerini, ana kaynaklarını, sebeplerini düşünmekle kolaylıkla bulunabilir. Mesela Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَّاحَةَ وَالرِّمَّيَةَ

*Allimû evlâdeküm es-sibâhate ve'r-rimâyete.*²⁰ “Çocuklarınıza yüzmeyi ve ok atmayı öğretiniz.”

²⁰ İbn Hacer, *el-İsâbe*, I, 454, r. 729; *Münâvî*, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 327, r. 5478; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XVI, 443, r. 45343.

Bugün ok atma devri geçmiştir. Ok atma ancak çeşitli spor dallarından bir spor, bir eğlence olarak kalmıştır. Ama buradan anlaşılan nedir? Çocuğun hayata hazırlanmasıdır. Arabistan yüzmenin fazlaca yapılabileceği bir yer değilken Efendimiz böyle buyurmuştur. Ok atma gelişmiştir. Tabanca atmak noktasına gelmiştir, tabanca atmak daha ileri noktaya gelmiştir. Füzelere kadar gelmiştir. Binaenaleyh ‘atmak’ meselesi deyince bugün müslümanların kıtalar arası balistik füze atmayı dahi düşünmesi lazım gelir. Mesele çağa göre geliştirilmelidir.

Soru: Altı hadis kitabındaki her hadis sahih midir?

Cevap: Hayır. Altı hadis kitabının içindeki hadîs-i şerîflerin sıhhat derecesi hakkındaki hükümler, her hadisin sonunda alimlerce bildirilmiştir. Kimisi *sahih* der, kimisi *hasen* der, kimisi de daha farklı şeyler diyebilir. Ama genellikle bu altı hadis kitabı son derece kıymetli alimler tarafından yazılmış ve çok güvenilir hadîs-i şerîfleri toplayan eserlerdir. Hadîs-i şerîflerin zayıf olması bile hadis olmaması demek değildir. Hadis olmamasının sebepleri

vardır. Zayıf hadis olabilir ama yine de hadis olabilir. Onları alimleri, erbabı bilirler. Fakat bu altı kitap hadis koleksiyonları içinde önde gelen çok kıymetli altı eserdir.

Soru: Batılı müsteşrikler tarafından ortaya atılan ve Ankara İlâhiyat Fakültesi hocalarından bazılarınca da savunulan sünnetin tarihselliği, dolayısıyla günümüz için delil olmayacağı gibi görüşlere ne dersiniz?

Cevap: Batılılar ilim alanında bile her zaman bilimsel değillerdir. Ben bir üniversite hocası olarak misaller de vererek bunu size söyleyebilirim. Batılılar ilmi dahi bir amaç için kullanırlar.

Onların bu rivayetleri niçin uydurduklarını söyledim. Sünnet-i seniyyenin bir çelik duvar olması dolayısıyla, Ümmeti Muhammed'i kıpırdatamadıkları için, yıkamadıkları için böyle çalışma yapıyorlar.

Bazı fakültelerde bazı hocaların da onların fikirlerine katılması çok görülen bir şeydir. Çünkü İslâm ülkelerinde bilerek veya bilmeyerek, maaşlı veya maaşsız, gizli veya âşikâr

Batılılar'ın sözcülüğünü sürdüren insanlar vardır, kadrolu insanlar vardır.

Mısır'da bir şahıs çıkmış, olmadık sözler söylemiştir. Kökenini incelerseniz, filanca gizli cemiyettendir, falanca yere mensuptur ve art niyeti vardır.

Mesela, Leone Caetani'nin *İslâm Tarihi* isimli eseri var. Asım Köksal Hoca onun yanlışlarını tashih etmek için uzun boylu emek sarf etti, ömrünü sarf etti.

İgnaz Goldziher'in *Muhammedânische Studien* isimli eserinde -arkadaşlar tercüme ediyorlardı, şöyle birkaç sayfasına baktım- Arapça'dan yaptığı tercümelerde o kadar çok yanlışlar var ki. Adam yahudi, İslâm'ı incelemesi bir maksada dayanıyor.

Münihli bir Türkolog vardı. Mesela ben Türkoloji'de doktora tezi aldığım zaman onbeşinci yüzyılda hadis kitabı yazmış olan, İznik Medresesi'nde müderrislik yapmış olan bir alimi inceledim. Ama o Münih'teki Profesör Hans Yuhan Kisig *On Altıncı Yüzyılda Osmanlılar'da Afyon İbtılâsı* diye bir konu almış. Herkes kendisine uygun bir konu alıyor.

Bizim rahmetli Mehmet Çavuşoğlu vardı, profesör, Allah rahmet eylesin, o da *Zâtî'nin Küfürleri* üzerine bir çalışma yapmıştı. Herkes kendi üslubuna göre bir şey seçiyor, bir tarafı tutuyor.

Ama şunu net olarak söyleyebilirim, hatta ispat edebilirim; İslâm ülkelerinin üniversitelerinde görevli insanlar vardır, kadrolu insanlar vardır. Bir yerlerden emir alan, maaş alan, amacı sünneti yıpratmak olan, tasavvufu kötülemek olan, elbirliğiyle organizasyon olarak çalışan; görevi İmâm-ı Âzam'a hücum etmek olan, bir sâfî müslümanın sevdiği, bağlandığı ne varsa hepsine var gücüyle hücum eden görevli insanlar vardır.

Her ünvanlı kişi o mesleğin erbabı olmuyor; Türkiye'de ve Batı'da her zaman gerçeği söylemiyor. O bakımdan müteyakkız olunuz. Bir insanın söylediği sözleri dikkatle süzgeçten geçirin, delil arayın!

Mesela ben şimdi sizinle konuşurken âyetlerden, hadîs-i şerîflerden misaller vererek anlattım. O kanaatte olan insanlar bu âyetleri nasıl yalayıp yutacaklar, nasıl hiçe sayacaklar, nasıl yürürlükten kaldıracaklar?

Sünnet tarihselmiş, günümüz için delil olamazmış.

Peki İslâm'ın delili olarak ne kalıyor o zaman?

Allahu Teâlâ hazretleri;

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

*İnne'd-dîne inda'l-lâhi'l-İslâm.*²¹ “Allah indinde geçerli olan yegâne din İslâm'dır.” diyor.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ

*Ve men yebteği gayre'l-İslâmi dînen felen yukbelü minhü.*²² “İslâm'dan gayrı din edineni Allah kabul etmeyecek.” diyor.

Peki, “Ben Allah'ın dini olan, Allah indinde geçerli din olan İslâm'ı nereden öğreneceğim?” söyler mi bu beyler?

İslâm'ı öğrenmek istiyorum, ilim adamıyım. İncelemek için, ölçmek biçmek için çantamda merceğim var, cetvelim var, her türlü malzemem var. Polis hafiyesi gibi çalışmaya,

²¹ 3/Âl-i İmrân, 19.

²² 3/Âl-i İmrân, 85.

bütün izleri incelemeye hazırım. İslâm'ı öğrenmek istiyorum. İslâm'ı öğrenmek için ben ne yapacağım, nereden başlayayım? Bana söyle misiniz?

Elimde ilk önce Kur'ân-ı Kerîm var, Allah'ın kelâmı; hiçbir şeyi değişmemiş. Ta Hz. Ali zamanında yazılmış imzalı Kur'ân-ı Kerîm elimde mevcut. Binaenaleyh Kur'ân-ı Kerîm elimde bir delil.

Ondan sonra Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz zamanında tespit edilmiş Efendimiz'in sözleri, hareketleri var. Ben bunları delil olarak almaz olur muyum?

Polis hafiyesi bir saç kılını delil olarak alıyor, değerlendiriyor; "Bu sarışın saç falanca'nın saçı." diyor. Kanın tahlilini yapıyor, "A grubu Rh pozitif kan, işte bu da ondandır." diyor, böyle sonuç çıkarıyor da ben Peygamber Efendimiz'den sahih râvîlerle rivayet edilmiş olan bir vesikayı dinimin delili olarak almaya-
cak mıyım?

Muhterem kardeşlerim!

İlmî düşünen bir insanın, bu sözü söylemesi mümkün değildir. İnsan eğri de otursa doğru konuşması lazım!

Dinimizi nereden öğreneceğiz? 1400 yıl önce İslâm gelmiş, Peygamber Efendimiz yaşamış. Peygamber Efendimiz hakkındaki rivayetleri nazar-ı dikkate almazsak, Peygamber Efendimiz'i nereden tanıyacağız?

Sonra ne hakla nazar-ı dikkate almıyoruz? Yunanlı'nın Aristo'su hakkında elimizde ne malzeme vardır? Stago'nun eserinin sıhhatli olduğunu kim söyleyebilir? Yunanlı herhangi bir yazarı alın, Latin yazarlarından falancayı alın, Fransızların herhangi bir şahsını alın; onun eserinin doğruluğunu bize ne ispat eder?

Ama hadîs-i şerîfler onların hepsinden çok daha kuvvetli bir şekilde tespit edilmiştir. Onu ancak inatçı bir insan, böyle ayağını yere vurup vurup da; “Kabul etmek istemiyorum!” diyen bir insan reddedebilir. Yoksa elimizde son derece bol, çok geniş malzeme var.

Bir İslâm tarihçisini düşünün; İslâm tarihini yazacaksınız, Arabistan'ın tarihini yazacaksınız.

Ne yapıyorsunuz?

Kitabeleri okumaya çalışıyorsunuz, kalıntıları geziyorsunuz, fotoğraf çekiyorsunuz, arkeolojik kazı yapıyorsunuz.

Arkeoloji ilmi bizim bu hadîs-i şerîfin yanında solda sıfır kalır. Arkeoloji ilminin bulguları ne kadardır, nedir? Devirleri yazıyorlar, “Urartu devri” diyorlar, “Asurlular, Sümerler” diyorlar. Malzeme ne kadar çıktı? Biz onlara inanıyoruz da “Asur Devleti” diyoruz, “Mısırlılar’ın firavunları” diyoruz, “22. sülale” diyoruz.

Muhterem kardeşlerim!

Dünya tarihini mukayeseli olarak inceler-seniz bu kadar kuvvetli deliller hiçbir kültürde mevcut değildir. Bu adamlar doğruyu söylemiyorlar.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi sünnet-i seniyyeye aşinâ eylesin. Peygamber Efendimiz’in yolundan ayırmasın.

Allah hepinizden razı olsun.

es-Selamü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

17 Safer 1416 / 15.07.1995

İngiltere

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak
ulaşmak için tııklayınız.](#)

